

З усяе Беларусі ў Мінск з'ехаліся батракі. Цэнтральны камітэт партыі склікаў іх на канферэнцыю, каб сказаць вясковым пралетарыям, што для кожнага з іх пачынаецца новае жыццё. Слова «батрак», што стагоддзі служыла сімвалам прыніжанай чалавечай годнасці, эксплуатацыі кулакамі бедных сялян— назаўсёды адыходзіць у нябыт. Батракі вызваляюцца з кулацкай няволі і нараўне з усімі іншымі працоўнымі сялянамі становяцца цяпер паўнапраўнымі гаспадарамі калгасаў, гаспадарамі свайго лесу.

У Доме камасветы, дзе праходзіла канферэнцыя, двое удзельнікаў у перапынку так былі захоплены гаворкай, што на мяне, калі я прысеў побач, не звярнулі ніякай увагі. Можа таму так і зацікавілі мяне.

Старэйшаму было год сорок, а можа крыху больш. Тонкія выразныя бровы, густая чорная барада, белыя роўныя зубы, пранікнёныя вялікія вочы рабілі яго вельмі падобным на Емельяна Пугачова. Маладзейшы, што сядзеў каля барадача, не адводзіў сваіх крыху пукатых вачэй ад твара суседа. Абодва апрануты ў латаныя кашушкі.

У фае дзесяткі людзей дымілі самасадом, гаманілі, шаркалі па падлозе ботамі, валёнкамі,

лапцямі. Да мяне даходзілі асобныя словы, але гаворкі маіх суседзяў я не мог разабраць. Падсунуўся бліжэй, прыслухаўся.

— Хочаш вер, а хочаш не, але я табе яшчэ раз кажу, што ён такі ж батрак, як мы з табой.— Тут чорнабароды глянуў на мяне і хутчэй узрадаваўся, чым здзівіўся, пабачыўшы побач незнаёмага чалавека.

— Вось і таварыш, можа, падцвердзіць мае словы?

— Не ведаю, пра што гаворка, — сказаў я.

— Не верыць, дзівак, што Галадзед такі ж у мінулым батрак, як мы з ім. Толькі што праслухалі яго даклад і заспрачаліся. Ён сваё, а я сваё.

— А што таварыш, ваш суседзь? — пацікавіўся я.

— А-аа, няма чаго слухаць, — ухіліўся ад адказу на маё пытанне старэйшы.

Тады на мяне глянуў маладзейшы, падабраўся неяк увесь і выпаліў:

— Каб батрак два ніверсіцеты закончыў — такога я яшчэ не чуў...

З біяграфіяй Мікалая Мацвеевіча я быў знаёмы. Ведаў, што ён у маладосці батрачыў у сваёй і суседніх вёсках пад Навазыбкавым. Калі мне давялося працаваць у Горках, дзе Галадзед у 1921—1922 гадах быў старшынёй выканкома павятовага Савета, а потым ву-

чыўся на рабфаку пры сельскагаспадарчым інстытуце, я многа наслухаўся пра яго. Павел Васільевіч Карг, сакратар інстытуцкай партыйнай ячэйкі, блізкі сябар Галадзеда, не адзін раз мне расказваў пра выключную мужнасць і самаахварнасць Мікалая Мацвеевіча ў гады барацьбы з кулацка-эсэраўскімі бандамі.

Банда Іванова, з якой у чонаўскім атрадзе і мне давялося змагацца яшчэ падлеткам, тэрарызавала ўвесь павет. Бандыты па-зладзейску нападалі на камуністаў, камсамольцаў, партыйных і савецкіх работнікаў, на органы Савецкай улады.

З поўным тэкстам дакумента
можна азнаёміцца ў
бібліятэцы